

fejsbuk

ONDŘEJ HEJMA

fejsbuk

Copyright © Ondřej Hejma, 2011

Ilustrace na obálce © Terry Sylvester

Czech electronic edition ©freetim(e)publishing, Praha 2012

ISBN ePub 978-80-87538-96-8

ISBN mobi 978-80-87538-97-5

ISBN PDF 978-80-87538-98-2

ISBN PDF pro čtečky 978-80-87538-99-9

Ondřej Hejma **fejsbuk**

Děkuji všem postavám v této knize za to, že mne obšťastnily jedinečností svých příběhů. A hlavně Vlad'ce, Honzovi a Tereze za to, že to dokázali se mnou dnes a denně snášet.

Motto:
Svůj souboj s Luciferem
jsem beznadějně
prohrál.

Sklidíš přesně to, co zaseješ
Perfect Day

Je první máj roku 2011, je lásky čas a na La Place de la Republique se šikujou nespokojenci z celého světa. Je tu Nová Antikapitalistická Strana, aktivisti z Pobřeží slonoviny, turecký nacionalisti i ta parta, co chce, aby svoboda byla pro všechny Syřany. A taky ženy – matky, který chtějí prostě víc peněz pro sebe a své děti.

A možná právě v tuhle chvíli speciální jednotka Navy Seals míří na jednoho vytáhlého kudrnáče s fousama, kterému celej svět říká Usáma bin Ládín.

„Ameriko, máš na rukou krev,“ volá preventivně do všech stran transparent v srdci Paříže. Stojím tu, koukám a najednou si připadám jako doma.

Ale pozor – tohle nejsou žádný WikiLeaks! To, co držíte v ruce, je poctivej transcendentální fejsbuk, zpověď naší vinylový generace, a vůbec mi nevadí, že to zní tak zásadně a noblesně.

Je v tom všechno: sex, drogy, rokenrol, politika, napětí, intriky i tajný služby. Někdo si může klidně myslet, že je to pokus o psychoterapii staříckýho folkrockovýho vypravěče, kterej si začíná uvědomovat, že mejdan musí jednou skončit, ale ještě se mu nechce domů. Taky by se dalo říct, že je v tom trošku ten model „než to zapomenú“, jak říká Zagorka. A kdo by v tom viděl maličko mesiášskej komplex, taky by nebyl úplně vedle.

Ale bůhví, třeba je v tom i něco z toho trapně banálního kamarádství, aspoň doufám. Je zajímavý, jak má člověk někdy tendenci páchat dobro, a pak ho ještě vystavovat na odiv. Fuj. Ale je to silnější než já, a tak to má bejt.

Jinak, co se formy týče, nebojte se, nehodlám z toho dělat nějakej epochální výlet pana Broučka do bůhvíjakýho století, žádný tesání velkejch myšlenek do kamene, jen pár obrazů z dějin naší party, která se seznámila tehdy, když zase jednou spadla klec.

No, a pokud jde o pravdomluvnost, říká se, že knížky ze života jsou buď upřímný a zároveň krutý a někdy i nespravedlivý k lidem kolem vás, anebo zase slušný, ohleduplný, ale strašně nudný a nezajímavý. Taky si to můžete všechno vymyslet, což už je vopravdový umění, ale na to já nemám. Takže se držím toho, jak to bylo. Protože vím, že lhát se nemá, ale na druhou stranu člověk nemůže vykecat všechno, jak říkal správně jednou *pan Václav* a vedle něj sedící Lou Reed nevěděl, jestli přitakávat nebo se smát.

Vono je totiž důležitý, aby tý pravdy nebylo zas tak nějak zbytečně moc. Pravdy má bejt vždycky tak akorát, jinak to lidi nasere. Pro pravdu se lidi nejvíc zloběj, a když jim řeknete všechno, začnou vás nenávidět. Ve jménu pravdy se páchají ty nejhroznější prasárny a privatizace pravdy by měla bejt prohlášená za zločin proti lidskosti.

Já nejsem žádněj hrdina ani průkopník, jsem spíš takovej imitativní typ, jak říkával profesor Vochala na studiích sinologie. Narodil jsem se v pražskejch Dejvicích, v ulici Nikoly Tesly, která je pojmenovaná podle srbskýho vynálezce střídavýho proudu, bezdrátovýho přenosu a harmonický rezonance.

Na rohu byla hospoda U Švejka a za okny vyrůstal hotel Internacionál, kterej je stejně starej jako já. Byl jsem rád, že bydlím v ulici, která je pojmenovaná podle někoho regulérně užitečnýho, protože to tehdy nebyla žádná samozřejmost. A to jméno taky dost prudilo policajty, který nikdy nevěděli, jaký i nebo y se tam kde píše.

Rodiče mě odmalička vedli ke sportu a věděni, což bylo od nich zároveň hezký i z nouze ctnost, taky proto, že se toho tehdy krátce po válce moc jinýho dělat nedalo.

Záhy usoudili, že mám jazykový nadání, a tak našli učitelku, která měla ten talent rozvíjet. Což vypadalo divně v dobách, kdy jsme nikam nesměli cestovat, cizinci v Praze byli vzácnější než sůl, CNN ještě nebyla založená a internet ani vymyšlenej. A navíc jsme začali to pubertální studium ruštinou, což vypadalo jako ta úplně největší kravinna. Protože tu už jsme brali ve škole a já z ní měl samozřejmě jedničku.

„Andrej sámýj lúčšij učeník,“ pochvalovala si mě paní Somová, která se v Praze usadila prchajíc před komunistickou revolucí, aby jí pak tady po třiceti letech prožila podruhé.

Bylo to divný. Dávali mi číst Čapka v ruštině a uznejte, že Vajná s salamandrami prostě připomíná salám, a ne Válku s mloky. Ve finále rodiče zaznamenali jistou nespokojenost na straně studenta a změnili směr.

A protože moje učitelka byla vnučka Heinricha Schliemanna, legendárního multilingvisty a objevitele Troje, neměla problém přeradit na některou jinou ze svých jazykových dovedností, a tak jsem u ní nakonec zakotvil coby student francouzštiny, kterou se mě marně snažila doma naučit matka coby absolventka předválečného pařížského gymplu.

Němčinu jsme měli v rodině předepsanou z otcovy strany, a tak jsem byl zároveň v bytě pana Franka na Vinohradech uvržen i do výuky teutonských jazyků. První věta, kterou jsem se naučil, byla příznačně oznamovací a zněla: Das ist ein Segelschiff neboli Toto je plachetnice. Nepřipadalo mi sexy učit se jazyk souseda okupanta, kterej mi ještě nedávno zavíral tatínka do vězení, ale nakonec jsem poslechl.

Můj otec, kterej měl na stěně fotku V. I. Lenina, se narodil za Rakouska-Uherska, vystudoval práva v tý sladce buržoazní první republice Adiny Mandlové, tatíčka Masaryka, trpících dělníků a intelektuální levice. Jako na potvoru ho pak jako českýho studenta 17. listopadu 1939 odvezli do německýho lágru, ale ta smůla byla relativní, protože spolužáka Opletala rovnou zastřelili.

No a po válce za ním přišel kámoš z toho lágru a povídá:

„Karle, kde jsi? Všichni už tady jsou!“

Myšlena byla komunistická strana. A tak šel budovat lepší zítřky, kterejm věřil, aby ho z té strany po Únoru vyrazili a dali mu patnáctiletý Berufsverbot. Což zní jako název nějakýho fajnovýho chlastu, ale ve skutečnosti je to politickéj zákaz neboli zarach.

Takže tu rodinnou káru táhla máma, který nějakým zázrakem prošlo, že její brácha za války padnul u britského letectva, ale dlouho jí to nevydrželo, protože ji nakonec vyhodili taky, jelikož byla dubčekovka a někdo to prostě vodsrat musel.

Otec se dožil třiadevadesáti a byl občanem celkem pěti různých režimů. Když přišla sametovka, už se jen skepticky usmíval a byl v podstatě rád, že my jsme rádi.

Saxofony hrály zatím ještě velmi unyle, a zatímco můj starší brácha už dávno s devickou partičkou konzumoval jedno pivo za druhým, já jsem coby vzorný student hrál fotbal a vystříhoval si ze Stadiónu fotky nejlepšího fotbalisty všech dob, kterým je Brazilec Pelé. Se-stavu jeho Corinthians a později i FC Santos jsem tou dobou uměl z paměti, stejně jako Ludolfovo číslo na třicet pět desetinných míst. Ale byl to nejspíš jeden ze spolužáků a bratrových hospodských kumpánů jménem Šabach, který se zařadil do armády těch, kteří mě pomalu začali dostávat na tu příslovečnou šikmou plochu, aspoň pokud' si pamatuju. Ano, hádáte správně, ten Šabach – tenhle devickej Hemingway ze Šakalích let mě, hodného a slušného kluka, bezohledně infikoval kulturou Satanovou, tím arizonským broukem, mandelinkou bramborovou pokleslé literatury, hříšné hudby a dekadentního životního stylu.

„No jo, Šabach – pivo s rumem,“ povzdechnul si tehdy otec, když jsem se připotácel z první pitky v hospodě U Švejka.

Je fakt, že když tehdá v těch našich šakalích letech do vesmíru vlítnul Gagarin v tý své raketě, zdál se to bejt docela dobrej nápad, jakože lidstvo a pokrok a tak, ale jinak to byla přece jen trošku nuda.

A ten volnej duchovní prostor, kterej jsme si užívali, třeba když jsme probírali lehčí témata jako například maďarský zemědělství, bylo potřeba zaplnit.

Tak vznikla již na základní škole společná prvotina dvojice Hejma-Šabach s lehce podbízivým titulem *Třináct temných úderů*. Socialistický umění to nebylo.

Dal bych ruku do ohně, že to byl on a jemu podobní, kdo mi podstrčili první fotku Beatles, sotva zřetelnou, cyklostylovanou, zoufale černobílou fotokopii z nějakého sovětského mládežnického časopisu, jehož jméno si už nepamatuju. V titulku se jim posměšně říkalo „poprygunščiky“ podle toho, jak poskakovali na pódiu, ale tenhle špílec nebylo jednoduchý docenit, protože je nikdo ve skutečnosti neviděl.

Šabach mě ale pro jistotu hned orientoval správným směrem upozorněním, že Beatles jsou slušňácký sračky a ta správná muzika jsou Stouni, protože to jsou skutečný rockeři, a navíc homosexuálové.

Takže jestli tam někdy u školy stál rohatej a rozhazoval svoje sítě, tak to byl tehdy on a byl převlečený za synka plukovníka lidově demokratický armády, jak ho národu později předvedl Donutil v Pelíškách.

Základem všeho je mít dobrej plán. Ten můj spočívá v tom, že když o něm řeknu Štěpánovi, tak ten očistec, kterým momentálně prochází v Masečíně-Prasečíně, možná přežije.

Štěpán je člověk, se kterým jsem prošel vězením v Íránu i pákistánskou pekelnou dírou jménem Pěšavár. Dávno předtím, než se stal titulkem ve zprávách a pionýrským táborem pro teroristy, který by nejradši vymazali americkou civilizaci z povrchu zemského. Což by se mimochodem nám se Štěpánem teda fakt nelíbilo.

Americkou civilizaci máme totiž tak nějak neformálně dlouhodobě rádi, vždycky jsme ji obdivovali se vším všudy. Možná jsme byli trošku romantický naivové, protože jsme koneckonců bydleli v tom komunistickém lágru za železnou oponou, ale bylo to tak a důkazy existují. Je taky fakt, že jsme se s tím ani nesnažili moc bojovat.

Tenhle můj kamarád je z definice subverzivní typ. Narušitel a korumpovatel čehokoli. Pochází z pražský česko-slovensko-židov-

ský rodiny žijící v komunismu, což je samo o sobě anamnéza jako prase. Fascinovalo mě už to, že se jeho rodiče jmenovali Tibor a Melánie, že bydleli „dole v Praze“ v Dlouhý ulici, měli anglický auto, kterým nikdo nejezdil, a na stěnách originály českých mistrů, a taky služku, který se říkalo „pani“. Já jsem něco takového do té doby znal jenom z filmu.

Byl vychován v lásce ke knihám. Neustále je nakupoval a hned vzápětí s nárůživostí narkomana četl. Otec, ředitel knižního nakladatelství, mu otevřel neomezený úvěr v knihkupectví na Příkopech a jeho jinak velmi nezbedný syn ho vydatně využíval. Kolem pobíhali hodní strýčkové Ota Pavel a Arnošt Lustig. Dodnes tvrdí, že „dokud je co číst, tak není problém“.

S Amerikou to bylo ve Štěpánově rodině ovšem složité. Otec ji nenáviděl, protože rodině odepřela azyl před Hitlerem a v jeho očích tím pádem rodiče odsoudila k smrti v Osvětimi. Tibor z toho vlaku do pekla utek, poslední tři roky války prožil v Budapešti a dokázal si pořídit tři různé identity, aniž by uměl pořádně maďarsky, což považuju za slušnej výkon.

Sestra Edita, která se do té Ameriky přece jen dostala včas, se mu to všechno snažila zpříjemnit zasíláním exkluzivních darů jeho roztomilým a zatraceně živým dětičkám. Proto měl Štěpán už v padesátých letech pravý džíný Levi Strauss. Žádný blbý tuzexový rifle, ale regulérní „štrausky“, což bylo v těch dobách něco jako zlatěj poklad na Stříbrným jezeře, pokud jste to uměli ocenit.

Štěpán je rovněž playboy v pravém smyslu toho slova. Práce ho nebaví, jeho oplétačky se zákonem jsou četné a prakticky nikdy nekončí. Rád překračuje hranice čehokoliv, a pokud možno nedovoleně. Nejde ani o to, dostat se na druhou stranu, jako o samotný fakt vniknutí do zakázaného prostoru.

Takže možná nepřekvapí, že další částí Štěpánovy složité osobnosti, zmítané extrémními okolnostmi a chronickou krizí identity,

je jeho láska k tomu, čemu se lidově říká omamné drogy. Začalo to substancemi cannabisového typu, posléze došlo i na halucinogenní extrakty, jakož i stimulanty. Ba ani opiátů se příležitostně nezříkal.

Vyzkoušel jsem s ním všechno, včetně kanadských čistidel na záclony. Na rozdíl ode mě Štěpán odmítal představu, že by snad droga mohla být nebezpečná. Svou mimořádnou soutěživost navíc prokazoval slovy: „Vemte si, jakej sajrajt chcete, já si ho vezmu ještě vo trošku víc.“ Momentálně má za sebou dvacet let na pervitinu a deset let na inzulinu.

Ale každopádně to byl on, kdo ubalil toho jointa tehdy v létě, když jsem ležel na spartakiádním lehátku ve Van Nuys na předměstí L.A. a poslouchal ještě teplej výlisek *Some Girls* a uvědomil si, že Rolling Stones jsou tak zhruba totéž jako Žlutěj Pes. Račte omluvit mou nadutost, ale ten materiál byl zřejmě fakt dobrej.

No, a tenhle člověk, který se protloukal životem ode zdi ke zdi a při tom vypadal trochu jako Alain Delon a trochu jako Steve McQueen, dneska vypadá jako *Perníkovej táta* a moh by klidně hrát v tom seriálu na Nova Cinema. A pak že se našim seniorům neotevírají nový obzory! Bohužel má ale i cukrovku, je dávno bez zubů, a co víc, nejspíš si pořád občas, svátečně, něco zobne. I když evidentně mistrovsky dávkuje, takže nezasevěčený laik nic nepozná.

Ale bohužel letos, ledva v kruhu rodiny a přátel oslavil šedesátku, byl vyhnán/utekl z domova, a to asi z dvaceti sedmi důvodů neboli v podstatě pro „celkovou nesnesitelnost bytí“.

Sešup to byl parádní. Pamatuju si úplně přesně, jak jsem se leknul, když jsme za ním s Dušanem přijeli do toho smutného exilu v Masečíně, navedeni Štěpánovou sestrou Bublinou, která mi předtím dramaticky do telefonu vyprávěla, jak se její o deset let starší bratr právě nachází na pokraji smrti. To jsem ještě nevěděl, že mi to říká proto, aby bráchu dostala z chajdy pryč, protože tam potřebuje nerušeně vegetovat se svým aktuálním milencem.

Štěpán nás uvítal svým obvyklým širokým (dnes již bezzubým) úsměvem, aby nás provedl kdysi luxusním domečkem, kde jsme strávili pár důležitých okamžiků svého mládí. Viděli jsme zdevastované, vybydlené objekty plné krámů a jako třesínku na dortu jsme si mohli prohlédnout i sotva zaschlé cákance lidské krve na zdech. „Včera tu bylo trochu veselo,“ řekl Štěpán s provinilým úsměvem a rázem nás přemístil telemostem do prostředí kriminálky Miami, což on dovede.

Aby vzápětí nonšalantně vyprávěl o právě proběhnuvší bitvě na mačety, kdy na jedné straně barikády stál on se svým ošetřujícím lékařem a na druhé Bublina se svým nápadníkem. Byla to lehce salonní a místy i zábavná historka, jejíž realita bohužel hraničila s Válkou Roseových, a to je, prosím pěkně, hollywoodské film.

Ale tohle byl Štěpán, náš kamarád, a ne nějaký přiblížený celoidový hrdina! Bez ohledu na to, že Štěpán Masečín tehdy uhájil a v krutý bitvě nakonec vyhrál, bylo to Pyrrhovo vítězství.

Takže chápete, že mi bylo blbý se dívat, jak se můj kamarád úplně zbytečně pohřbívá zaživa. A začal jsem přemýšlet, co můžu v týchle chvíli udělat. Vzít si ho k sobě domů nemůžu, na to nemám ani prachy, ani fyzickou, ani psychickou. Někoho by možná v podobné situaci napadlo nabídnout mu morální podporu, ale na tu se může každé leda vysrat.

Mimochodem, základní příčinou narkománie – pokud to ještě náhodou nevíte – je nuda. Ta strašlivá prázdnota někde uvnitř, kterou je nutno zaplnit, protože bez toho štěstí není.

A když si někdo zamane, že toho druhého ze spárů té drogy vyvede, musí mu nabídnout něco, co tu předchozí dobrotu aspoň nějak, částečně nahradí a nudu odstraní.

A tak jsem přišel na to, že pojedeme do Ameriky a napíšeme o tom román. Protože nic lepšího si momentálně neumím představit.

Pokud to klapne, budeme na to tři, tak jak to u mušketýrů má bejt. A ten třetí se jmenuje Dušan.

Jeho rodiče k nám přišli coby kočovní válečníci z východu, pravděpodobně z jižní Moravy, něco jako Cyril a Metoděj po tisíci letech. Otec byl letec, malíř, zpěvák a bůhvíco ještě, ale protože se na závěr války dal k partyzánům, nakonec logicky nastoupil k již zmíněný lidově demokratický armádě jako třeba Šabachův fotr a vůbec kdekdo v té době. Maminka pocházející z rodiny, která v týhle zemi zakládala komunistickou stranu, to jistila jako žena železnýho charakteru, což v tý rodině je něco jako poznávací znamení.

A ten mladší z jejich dvou synů, Dušan, mě kdysi dávno na začátku, teda na konci šedesátých let, seznámil se Štěpánem, a nakonec to došlo tak daleko, že jeho život je s těma našima propletenej tak neuvěřitelně, že to snad ani není možný.

Přes všechny podobnosti je ale Dušan přece jen v něčem jinej než my dva. Nejen že je o pět let starší.

Zatímco my se Štěpánem jsme ostřílený pražský krysy, on se narodil rok po válce v Ivančicích, čili je prakticky z Brna. To by byl za normálních okolností docela malér, ale v tomhle případě se to nepočítá, protože se hodně stěhovali. Takže když přišel do Prahy na gympl, byl tu úplně sám, bez kamarádů z pískoviště, který berete jako zbytečnou samozřejmost, ale bez nich to je přece jen jiný.

A tam na gymplu se seznámil s Pětníkem, maloburžoazním synkem, kterej kromě vily v Dobřichovicích disponoval magnetofonem značky Grundig a bezpočtem nahrávek, který široko daleko nikdo jinej neměl. A v jeho životě se záhy objevil Elvis Presley, ale i John Coltrane, velmi si nepodobní, ale stejnému pánu sloužící exponenti pekelnictví z dalekého zámoří. Pryč bylo slušné vychování a Dušan svou neutuchající energii tehdy vrhnul do závodního plavání a bubnování v dixielandový kapele.

Po maturitě se přihlásil na techniku, ale usoudil, že je to příliš jednoduchá škola, a tak přešel na jadernou fyziku, kam chodili jen

úplný magoři. A pokud tam byly nějaký holky, tak byly určitě hodně chytrý, ale bylo jich hrozně málo. Takže když tu školu absolvoval, už dobře rozlišoval dvě základní stránky života: intelektuální a hormonální. A prostě se přihlásil na práva. Tam bylo holek daleko víc, a hezčích. A tak se dostal k nám, do společných hodin tělocviku.

Dušan celý život čte a píše a neustále studuje a ještě častěji někoho poučuje, protože je emeritní génius, a to je úděl. Někdy to vypadá, že neví, co je cit nebo soucit, že snad nemá srdce, ale on si nemůže pomoci. Což neznamená, že to člověka nesere. Ale málo platný, naučil mě transpozici těch základních tří akordů, na kterých stojí svět i rokenrol. Zároveň je to jedinej člověk, kterýho znám, kdo může říct, že spal s *Veleknězem* v jedný manželský posteli, a slibuje, že jednou vydá svědectví o tom, jakej je pod dekou.

Všichni tři dohromady máme leccos společnýho, a někdy jsou to věci, který nás spojujou víc, než by nám muselo bejt příjemný, ale dá se to přežít. Jednou z nich, jak už jsem naznačoval, je láska k Americe.

Řeknete si, že jsme byli od tohoto ďáblova doupěte chráněný obrovským oceánem plným slaný vody, a navíc železnou oponou z pravý magnitogorský rudy. Ale cesty Satanovy jsou nevyzpytatelný, dokáže se zjevit ve správnou chvíli na správném místě bez ohledu na překážky. Prostě jen tak, z ničeho nic.

Vzpomeňte si třeba jen na to, jak fungoval jeden z nejaktivnějších propagátorů americký romantiky v tehdejší Československu – nepoučitelný východoněmecký fantasta Karel May!

Všechny ty svý romány o Vinnetouovi, náčelníkovi Apačů, a jeho bílém bratrovi jménem Old Shatterhand napsal, aniž by na vteřinu opustil rodný Krušnohoří.

Tento psychickou chorobou týranej nešťastník, kterej strávil většinu života buď v kriminále, nebo u soudu, si všechno vycucal z prstu. Ale jak!

Satan nachází velkou sílu v tzv. romantice Velkého Neznáma. Neznámo nás baví právě proto, že ho neznáme. A když je navíc tak nějak zakázaný, a ke všemu z tý dálky vypadá dost dobře, tak to nemá chybu.

Tohle byl přesně náš případ. Amerika byla nepřítel, moc jsme ji neznali, ale učarovala nám přímo absolutně. Co bylo americký, bylo prostě nejlepší! A pokud šlo o holky, nebylo tomu jinak. Což nás přivádí ke druhé věci, která nás tak nějak spojuje, a tou je Jarunka.

Jarunka měla jednu zásadní přednost, a totiž tu, že uprostřed toho depresivně-sametového kriminálu, ve kterým jsme se poznali, vypadala a fungovala jako šestnáctiletá hippie bohyně a veteránka z Woodstocku v jednom balení.

Její matka byla moje profesorka na fakultě a svou dospívající dcerku, která se právě vrátila z Anglie, posílala k nám, aby neztratila ten správněj přízvuk a celkově nevyšla ze cviku. No a když Jarunka naklusala do hodiny anglický konverzace, kde jsem se právě nacházel, byl jsem ztracen.

Přestože přijela z Liverpoolu, měla americej přízvuk a kromě krásy a inteligence měla i indiánský pončo z bolivijský lamy. Vymýšlel jsem nejrůznější záminky, jak se dostat do její přítomnosti. Pomáhali mi Štěpán s Dušanem, v té době mí dva úhlavní kamarádi, a pro každého z nás to mělo jistý důsledek.

Stručně řečeno, našel jsem ji a zamiloval se do ní první já, ona ale zbožňovala Štěpána a nakonec si ji vzal Dušan, aby s ní měl Kamilků a pak se s nima rozvedl. Štěpán nakonec fásnul její sestřenic Naděždu a já mám za manželku Bludimíru, její spolužačku z gymplu.

A třetí věc, která nás spojovala, byl ten pocit, ve kterým jsme žili, protože ve finále je to vždycky vo pocitu, to vám řekne každěj.

Něco podobného jako my tehdy po ruský okupaci v roce 1968 musel zažít slavnej české spisovatel jménem Josef Škvorecký na konci druhý světový války, když mu bylo stejnejch dvacet let.

Jeho *Zbabělci* popisujou poslední dny druhý světový války z pohledu mladýho člověka, kterej má rád Ameriku, holky a jazz, jak říká přibližly klíšé knižních anotací, a je mu to málo platný.

I on znal ten pocit nevyhnutelnosti, se kterým se musel dívat, jak jeho zemi obsazuje Rudá armáda.

Ústy hlavního hrdiny Dannyho Smiřickýho v rozhovoru s jistým anglickým osvoboditelem tu náladu Škvorecký popisuje takhle:

„Tell me, Danny,“ řekl Siddel, „jste rád, že tu jsou Rusové, nebo byste měl radši Angličany?“

„To víte, že bych tu měl radši Angličany,“ řekl jsem, ale najednou jsem nevěděl, jak byl Bůh nade mnou, najednou jsem nevěděl. „Ale oni tu jsou. To se nedá změnit.“

Ten zoufalej pocit nevyhnutelnosti, a hlavně toho, že tady vůbec někdo musí bejt, a že tudíž něco jako svoboda pro nás nejspíš neexistuje, to byl von, to je to, o čem mluvím.

A aby bylo úplně jasný, jak je to všechno provázaný, tak Járinka, ta zmíněná matka Jarunky, je z jedný strana skutečná osoba, ale z druhý strany taky náhodská femme fatale, nedostupná spolužačka nešťastně zamilovanýho Škvoreckýho a posléze románová postava zvaná Lizetka, jak ji známe právě ze *Zbabělců*.

Byli jsme mladý, nezkušený, lehce rozervaný, a tak si zkuste představit, jak nám bylo, když dva roky po tom, co k nám napochodovaly armády tý říše, nad kterou slunce nezapadalo, v Ruzyni z ničeho nic přistane letoun naší socialistický aerolinie ČSA a v něm krásný, sedmnáctiletý americký holky coby součást středoškolskýho pěveckýho sboru z městečka Montclair, který se nachází v zahradním státě New Jersey, na dohled od Antikristova trůnu na Wall Streetu.

Jestli tomu po létech dobře rozumím, tak Satanáš se prostě nehodlal smířit s tím, že by měl přijít o to krásný město jménem Praha. A rozhodnul se nasadit do akce výsadkovou jednotku rokenrolovýho typu, komando lásky s kytarama a jasným cílem: poplést nám hlavy.

Nejvyšší kněžkou toho evangelizačního sboru byla pro mě Terry. Zpěvačka, malířka, filozofka, a to jí bylo teprve sedmnáct. Měl jsem pocit, že jsme jako Romeo a Julie, akorát místo Monteků a Kapuletů tady byl Východ a Západ a my někde mezi tím uprostřed týhle blbý studený války, kterou nám tady zanechali naši milovaný předkové. O co kouzelnější tohle dobrodružství bylo, o to krutější bylo vystřízlivění.

Protože když pak za dva tejdny letěly holky zpátky do Států, koukali jsme na ten jejich tryskáč, jak se zvedá do vzduchu, zatímco my sedíme na zemi, a musíme tu dřepět furt, a třeba je už nikdy nevidíme, a hned nám bylo jasné, co je to zlomený srdce a o čem je vlastně ta písnička *Leaving On a Jet Plane*. Protože zlomený srdce, to rohatej přímo miluje.

A teď si představte, že mezitím uplynulo čtyřicet let, předvánoční nálada je zrovna zoufale sentimentální a mě najednou napadá dát do vyhledávače to jméno, který jsem kdysi tak toužebně vyhlížel na pohlednicích a dopisech, dokud ještě chodily. Vždyť je to najednou tak snadný! Snadný, až z toho jde strach.

Strýček Google mi ukázal, že Terry bydlí ve Vermontu, což je taková americká Šumava asi čtyři hodiny jízdy po dálnici číslo 91 na sever od New Yorku, a je tam relativně známou osobností. Po nějaký kariéře u filmu se etablovala jako zasloužilá umělkyně se specializací na murals neboli nástěnné malby. Má vlastní malířskou školu, kam chodí podle všeho mladý nadaný dětičky ze slušnejch rodin.

A právě do týhle školy se musíme přihlásit, což považuju za perfektní záminku, jak ji zase po letech nenápadně vidět, Štěpán bude psát a Dušan nás může kritizovat jako vždycky.

Takže suma sumárum takhle nějak toho prosincovýho odpoledne vzniknul ten úžasnej plán, i když, jak chápete, on to není žádněj

pořádný plán, je to spíš jen taková vize neboli roadmap, jak dneska říkají politici, když nevědí kudy kam. Protože i oni mají vždycky jen ten začátek a pak ten vytožený cíl, a mezi tím vůbec nic.

A ještě vysvětlím, proč jsem si jako pointu zvolil to malování, což vám určitě vrtá hlavou, protože to nedává žádnéj smysl. Je to proto, že já neznám nic, co by pro mě bylo těžší. A taky proto, že Finis coronat opus. Každá životní cesta, každá odysea musí vrcholit činem, kdy hrdinný rek překonává sám sebe.

Ale důležitý je dodat, že v týhle chvíli nikdo, ani Terry, netuší vůbec nic o tom, že do její krásný školičky se přihlásí tři obstarožní pražský existence v nejlepších letech – jedna bez zubů (Štěpán), druhá bez vlasů (já) a třetí bez srdce (Dušan).

Zní to lákavě, ale:

„Psaní románu je milostný akt s řadou tristně předčasných ejakulací,“ říká zmíněný Škvorecký, a ten by to měl znát.

„Ale také s řadou krásných orgasmů,“ dodává, aby neodradil budoucí spisovatele.

Kapitola 1

kdy na Nově je husto, v Brně kosa,
Keith Richards vypráví příběh svého
života, Velekněz žertuje, na Štěpána
se Štěpánem, dozvíme se, kdo je to
doopravdy Pete Seeger, a dostaneme
se až do Florencie

Pátek 10. 12. 2010

Je zrovna další Mezinárodní den lidských práv a něco se muselo stát, když jsem před chvílí koukal v televizi na závěr filmu Doba ledová 3. To světlo, co viděli Blues Brothers tehdy v kostele, když přišel James Brown jako reverend Cleophus, tak to sem sice nezahlídnul, ale jinak to bylo v tu chvíli úplně stejně jasné. Začal jsem mít zřetelný pocit, že nějaký vyšší síly začínají vést moje kroky, a to jsem, prosím pěkně, dneska ještě nic neměl, teda kromě prášků na vysoký tlak a cholesterol.

Já jim dám Zet'ovou, já jim dám Řit'muse! Jasně že to bylo kruté, když mi na Nově se smlouvou na SuperStar v ruce řekli tejden před natáčením, že bude všechno jinak. Jasně že do toho Dara už dávno hodila vidle a Martička je tam ještě votočila, ale i tak to bylo blbý. Ale skvělý je, že vlastně díky tomu začalo tohle dobrodružství.

A bude to nabíjet tejden, jak to tak vypadá. Už dávno jsem si všimnul, že vždycky koncem roku jsou ty diáře nějaký menší než jindy, jako by se to tam všechno ani nemělo vejít.

Sobota 11. 12.

A tak hned ráno volám Naděždě, což je mimochodem nejen Štěpánova manželka, ale taky moje dlouholetá kolegyně z redakce.

Dobrá zpráva, kterou jsem získal, je, že Štěpán žije. Blbá zpráva je, že Naděžda už o něj doma zřejmě fakt nestojí, libuje si u nového sporáku a vyhrožuje rozvodem. Že prej si nenechá domů přijít exekutora, až udělá Š. zase nějaký průser. Zní to logicky, těch průserů už za život udělal dost. Na druhou stranu, a to je dobrá zpráva, říkala, že eventuální tradiční vánoční společenské večírek naší partičky je v pohodě, a ať se nebojím, že se nám tam nepohádají. A zvítězila hláškou: „Žít s ním nebudu, ale na mejdan s ním klidně přijdu.“

Neděle 12. 12.

Tenhle svatoštěpánskej mejdan je důležitěj, protože je to velká tradice a taky to bude vlastně první test toho, jak se věci mají. Je to každoroční návrat ke kořenům, nemilosrdná bilance úspěchů a neúspěchů, hodnocená s brutalitou možnou jen mezi nejlepšíma kamarádama, a je to vlastně dárek, kterej si dáváme, když už jsou ty Vánoce, že jo.

A protože tu práci za mě nikdo neudělá, jdu telefonovat a organizovat. První na řadě je Pětník, kterému nejdřív nenápadně vyprávím tohleto a támhleto a pak na něj udeřím:

„A mělo by to bejt u tebe.“

Jak už víte, Pětník je Dušanův spolužák z gymplu, saxofonista tamější skupiny, známej Haničky, Dušanovy druhý exmanželky. Je nejlepší muzikant z nás všech, ale nikdy nic nezahraje.

Kroutí se jako had, jako bych v telefonu slyšel, jak si okusuje nehty, vymlouvá se, že novej barák ještě není hotovej a v tom starým je to těžký, ale já neuhýbám ani o píď.

Středa 15. 12.

Věděl jsem, že se Pětník bude nějak vymlouvát, a docela mě zajímalo, co bude ten trumf, kterej vynese na závěr. Že to bude mrtvej pes, jsem vážně nečekal.

Ahoj,

ozývám se, jak jsem slíbil... Myslím, že by bylo dobré zachovat tradici a někde se sejít na Štěpána jako obvykle. Tady u nás s tím počítám na sto procent – slibuju a osobně se Ti zaručuju!!! – již příští rok, při příležitosti „kolaudace“ nového domu. Letos to však není nejlepší nápad.

Navrhuju tedy tyto alternativy:

- 1) Masečín (pouze „pánská jízda“?)
- 2) U vás (návrat k tradici?)
- 3) U Dušana
- 4) U Caldů (popř. jinde v hospodě)

Zdraví Pětník

P.S. Letošní rok je nějaký špatnej. Velký problémy se stavbou (budeme muset vyměnit asi celou střechu) a představ si, že nám ještě k tomu předevcírem umřel pes.

Tak jsem to přeposlal Dušanovi, aby viděl, jakýho má kamaráda, spolužáka a kolegu z kapely, pustil jsem to z hlavy a začal se chystat na cestu sněžným mořem od nás z Řevnic do Prahy.

Na jolku na Hradě jsem tím pádem přišel jako jeden z prvních, přestože jsem ten kopec ze Všenor nahoru jel asi půl hodiny, ale Dušan tam byl ještě dřív. Popíjeli jsme víno, probírali nejnovější vládní krizi a čekali na Velekněze. Ten přišel s malým zpožděním, zato ve velké formě. Nejdřív nás zkoušel z toho, jestli jsme dneska četli noviny, pak předčítal esemesky německejch poslanců, hromadně měnících svoje eura za český koruny, který si ukládají do našich bank. Ale do kterejch, nechtěl říct. Nakonec ukazoval, jak by Švejnara vyhodil od zápočtu z ekonomický teorie, a vůbec se choval rozverně.

Když jsme vyřešili tu vánoční vládní krizi, shodli jsme se, že mejdan se konat musí a druhou nejlepší variantou je udělat ho brutálně v Masečíně v tý narkomanský díře, ale ne jako pánskou jízdu, jak to navrhuje renegát Pětník. Pěkně s holkama, a hlavně s Naděždou. Nakonec, at' ten humus vidí a pochopí, proč je to všechno tak důležitý.

Pak jsme se odebrali do Dušanova nově staromládeneckýho doupěte na Vinohradech, a když už bylo k půlnoci a láhvinka ruskýho

koňaku z Oděsy pomalu brala zasvív, nastínil jsem roadmap cesty do Ameriky. A se zlou jsem se potázal.

Nejdřív se o tom vůbec nechtěl bavit a dost přímočaře prohlásil, že si něco takovýho neumí ani představit, ani se Štěpánem, ani se mnou. Já na to, že tohle by bylo s oběma najednou, a to je něco jinýho. On zas, že do Ameriky nepojede, pokud tam nebude minimálně přednášet v Chicagu, a já na to, že zařídím takovej program, že bude zírat. To ještě netuší, že bude kreslit a malovat.

Čtvrtek 16. 12.

Ráno sněžná rallye domů a na Vinohradský hulákám z okna jedoucího auta na Oskara. Oskar je hitmaker, světoběžník a já mám pocit, že má z nějakýho důvodu pro můj život velkej význam. Stojí na chodníku a taky se evidentně vrací odněkud. Když na něj volám, kouká na všechny strany, ale nakonec se zdá, že na poslední chvíli zachytil můj ksicht. Vzápětí přichází esemeska:

Ty a ja na Flore / hledivse do more /
kdeze ty v pokore / chlapecku maly muj /
zahryznut v pakore / stale vezis?

Zasažen tímto výtryskem instantní poezie parkuju, mobilizuju zbytky veršotepeckých schopností a odpovídám:

Jsi genius / ta silnice je ale hnus /
musim si hlídat svůj anus!

A on na to hned:

Tam ja ti nevlezu / nevera ku masu /
predbeznik Nerezu / do misy posezu / chrcci

Přemejšlím, jak to někdejší zakladatel skupiny Marsyas myslel, a napadají mě různé věci, ale na tohle se už nedá nic říct. Což ovšem bejvá v rozhovorech s Oskarem spíš pravidlo než výjimka.

Čtvrtek 16. 12.

Dobrá zpráva! Ukazuje se totiž, že Štěpán má už zítra jít podepsat nájemní smlouvu na byt, kam by se mohl přestěhovat. Což by bylo senzační, protože by se dostal zpátky do Prahy, začal by žít jako člověk (doufejme), a hlavně: máme konečně ideální místo na mejdan.

Žádnéj ponurej Masečín, ani na zapřenou u Pětníka, ale rovnou na Ořechovce, v tom našem pražském Beverly Hills, který bylo vždycky o kousek vejš než Hanspaulka nebo Baba!

Večer už radši vlakem, na mejdáněk v hotelu Kempinski, kde to bylo přes ulici cejtit socanama, ale jinak golfová klasika. Dozvěděl jsem se, že v Palm Springs v klubu, kde je členem třeba Bill Gates, mají v bunkrech místo písku drcenej mramor! To bude asi tím, jak tam pořád zavírají nějaký banky a pak nevědí, co s těma barákama.

Pátek 17. 12.

Do Brna jedu zase vlakem, protože nechci nic riskovat. Potřebuju dorazit na místo včas, venku sněží jako blázen a vlak, notabene mezinárodní, je přece tutovka. Hotel hned u nádraží, to nemá chybu.

V kupé někdejší Vindobony, které se dneska říká Gustav Klimt Expres, sedí naproti mně u okna jen jedna anglicky mluvící slečna, nejspíš Australanka, která si hledí svýho, a já mám božskej klid. Ale to všechno se mění v Pardubicích. V důsledku kalamity tam čeká spousta lidí, který přivezl zpožděnej vlak z Děčína, a ti všichni se hrnou k nám, čímž se poměry v kupé radikálně mění.